

Võlaõigusseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (uue tootjavastutuse direktiivi ülevõtmine)

kavand (24.07.2026)

§ 1. Võlaõigusseaduse muutmine

Võlaõigusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 217 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Käesoleva jao tähenduses loetakse tootjaks käesoleva seaduse § 1062¹ lõikes 1 nimetatud isikut ja toote importijat.“;

2) paragrahvi 1061 pealkirjas ja lõikes 1 asendatakse sõna „tootja“ sõnaga „ettevõtja“;

3) paragrahvi 1061 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui puudusega toode põhjustas asja hävimise või kahjustumise, vastutab ettevõtja seeläbi füüsilisele isikule tekitatud kahju eest, välja arvatud kui:“;

4) paragrahvi 1061 lõike 2 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 1061 lõike 2 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) kannatanu kasutas hävinud või kahjustunud asja üksnes oma majandus- või kutsetegevuses.“;

6) paragrahvi 1061 lõike 2 punkt 3 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 1061 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:

„(2)¹ Ettevõtja vastutab füüsilise isiku poolt väljaspool majandus- või kutsetegevust kasutatavate andmete hävimise või kahjustumise eest.

(2)² Andmed käesoleva jao tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/868 artikli 2 punktis 1 määratletud andmed.“;

8) paragrahvi 1061 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Ettevõtja ei vastuta kahju eest, mis tekkis tootele endale, sealhulgas puudusega osa tõttu, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud kas selle toote tootja poolt või tootja kontrolli all.“;

9) paragrahvi 1061 täiendatakse lõigetega 3¹ ja 3² järgmises sõnastuses:

„(3)¹ Toode on tootja kontrolli all seni, kuni tootja või tema loal kolmas isik:

1) integreerib, ühendab või tarnib toote osi, sealhulgas tarkvarauuendusi või tarkvara versioonitäiendeid või

2) muudab toodet.

(3)² Toode on tootja kontrolli all ka siis, kui tootja suudab tarnida tarkvarauuendusi või tarkvara versioonitäiendeid ise või kolmanda isiku kaudu.“;

10) paragrahv 1062 tunnistatakse kehtetuks;

11) seadust täiendatakse §-ga 1062¹ järgmises sõnastuses:

“§ 1062¹. Vastutavad ettevõtjad

(1) Puudusega tootest põhjustatud kahju eest vastutavad solidaarselt järgmised ettevõtjad:

- 1) puudusega toote tootja, kelleks käesoleva jao tähenduses on füüsiline või juriidiline isik, kes arendab, valmistab või toodab toote või laseb toote projekteerida või valmistada või oma nime, kaubamärki või muid eritunnuseid tootele paigutades esitleb enda selle tootjana või arendab, valmistab või toodab toote oma tarbeks;
- 2) puudusega toote osa tootja, kui see osa integreeriti tootesse või ühendati tootega tootja kontrolli all ning see põhjustas toote puuduse.

(2) Tootja vastutus hõlmab ka kogu kahju, mille on põhjustanud puudusega toote osa, kui see on integreeritud tootja kontrolli all olevasse tootesse või on sellega ühendatud.

(3) Tootjaks loetakse ka isikut, kes oluliselt muudab toodet väljaspool tootja kontrolli ja seejärel teeb selle turul kättesaadavaks või võtab selle kasutusele.

(4) Oluline muudatus on pärast toote turule laskmist või kasutusele võtmist tehtud muudatus:

- 1) mida peetakse oluliseks Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnormide kohaselt või
- 2) mis muudab toote algselt toimivust, otstarvet või tüüpi, ilma et see muudatus oleks tootja esialgses riskihinnangus ette nähtud, ja mis seejuures muudab ohu iseloomu, tekitab uue ohu või tõstab riskitaset.

(5) Kasutusele võtmine käesoleva jao tähenduses on toote esmakordne, tasu eest või tasuta kasutamine Euroopa Liidus majandus- või kutsetegevuse raames olukorras, kus toodet ei ole enne esmakordset kasutamist turule lastud.

(6) Kui toote või selle osa tootja ei asu Euroopa Liidus, loetakse vastutavaks ettevõtjaks puudusega toote või selle osa importija või tootja volitatud esindaja.

(7) Kui importija või volitatud esindaja ei asu Euroopa Liidus, on vastutavaks ettevõtjaks tellimuse täitmise teenuse osutaja. Tellimuse täitmise teenuse osutaja on füüsiline või juriidiline isik, kes pakub oma majandus- või kutsetegevuse raames vähemalt kahte järgmist teenust: toote ladustamine, pakendamine, adresseerimine ja saatmine, ilma et see toode talle kuuluks. Tellimuse täitmise teenuse osutajaks ei loeta isikut, kes osutab postiteenuseid või kaubaveoteenuseid.

(8) Kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 või lõigetes 6-7 nimetatud Euroopa Liidus asuvat ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha, vastutab puudusega tootest põhjustatud kahju eest toote levitaja, kui:

- 1) kannatanu taotleb, et levitaja annaks teavet käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 või lõigetes 6-7 nimetatud ettevõtja või isiku kohta, kes talle toote tarnis, ja
- 2) levitaja ei anna vastavat teavet ühe kuu jooksul pärast vastava taotluse saamist.

(9) Käesoleva paragrahvi lõikes 12 sätestatud kohaldatakse ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1–102), artikli 3 punktis i määratletud digiplatvormi pakkuja suhtes, kes ei ole toote eest vastutav ettevõtja, kuid kes võimaldab tarbijal sõlmida kauplejaga toote suhtes lepingu sidevahendi abil, kui

keskmine tarbija võis aru saada nii, et toodet pakub digiplatvorm ise või tema alluvuses või kontrolli all olev isik.”;

12) paragrahvi 1063 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Tooteks käesoleva jao tähenduses loetakse iga vallasasja, isegi kui see on osaks teisest vallasasjast või on saanud kinnisasja osaks, samuti elektrit, tarkvara, toorainet ja käesoleva paragrahvi lõikes 14 sätestatud digitaalseid tootmisfaile.“;

13) paragrahvi 1063 täiendatakse lõigetega 1¹-1⁴ järgmises sõnastuses:

(1)¹ Tooteks ei loeta vaba ja avatud lähtekoodiga tarkvara, mida arendatakse või tarnitakse väljaspool majandus- või kutsetegevust.

(1)² Toote osa on iga kehaline või mittekehaline ese, tooraine või seotud teenus, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud.

(1)³ Seotud teenus on digitaalne teenus, mis on tootesse integreeritud või tootesse ühendatud nii, et selle puudumine takistaks tootel täita üht või mitut funktsiooni.

(1)⁴ Digitaalne tootmisfail on vallasasja digiversioon või digimall, mis sisaldab vallasasja tootmiseks vajalikku funktsionaalset teavet, võimaldades masinate või tööriistade automaatset juhtimist.”;

14) paragrahvi 1063 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(2) Toode on puudusega, kui see ei ole ohutu määral, mida isik on õigustatud ootama, või mis on Euroopa Liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav. Toote puuduse hindamisel arvestatakse kõiki asjaolusid, eelkõige.”;

15) paragrahvi 1063 lõike 2 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(1) toote avalikkusele esitlemise viisi ja selle omadusi, sealhulgas märgistust, disaini, tehnilisi omadusi, koostist ja pakendit ning kooste-, paigaldus-, kasutus- ja hooldusjuhendit;”

16) paragrahvi 1063 lõike 2 punkti 3 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

“Kui tootja säilitab pärast seda toote üle kontrolli, arvestatakse aega, millest alates toode ei ole enam tootja kontrolli all;”;

17) paragrahvi 1063 lõiget 2 täiendatakse punktidega 4-9 järgmises sõnastuses:

“4) mõju, mida pärast turule laskmist või kasutusele võtmist avaldab tootele õpivõime või võime omandada uusi funktsioone;

5) mõistlikult eeldatavat mõju, mida tootele avaldavad muud tooted, mille puhul võib eeldada, et neid kasutatakse koos vastava tootega, sealhulgas ühendamise teel;

6) asjakohaseid tooteohutusnõudeid, sealhulgas küberturvalisuse nõudeid;

7) pädeva asutuse või paragrahvis 1062 nimetatud ettevõtja otsust toode tagasi nõuda või muud tooteohutusosalast sekkumist;

8) selle kasutajarühma, kellele toode on mõeldud, vajadusi;

9) toote puhul, mille eesmärk on kahju ennetamine, asjaolu, et toode ei täida seda eesmärki.”;

18) paragrahvi 1064 lõikes 1 asendatakse sõna „tootja“ sõnaga „ettevõtja“;

19) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) ta ei ole toote tootja või importijana toodet turule lasknud või kasutusele võtnud;“;

20) paragrahvi § 1064 lõiget 1 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1)¹ ta ei ole toote levitajana teinud toodet turul kättesaadavaks;“;

21) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) on tõenäoline, et tootja poolt toote turule laskmise või kasutusele võtmise ajal või levitaja poolt toote turul kättesaadavaks tegemise ajal ei olnud tootel kahju põhjustanud puudust või et see puudus tekkis hiljem;“;

22) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“5) toote turule laskmise või kasutusele võtmise ajal või ajal, mil toode oli tootja kontrolli all, ei saanud puudust tollaste teaduslike ja tehniliste teadmiste taseme järgi avastada.”;

23) paragrahvi 1064 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(2) Toote osa tootja ei vastuta kahju eest, kui ta tõendab, et toote puudus on tingitud toote, millesse toote osa on integreeritud, konstruktsioonist või toote tootja antud juhiseist.”;

24) paragrahvi 1064 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:

“(2)¹ Isik, kes muudab oluliselt toodet, ei vastuta kahju eest, kui ta tõendab, et kahju põhjustanud puudus on seotud toote osaga, mida muutmine ei mõjutanud.

(2)² Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud ei kohaldata, kui toote puuduse põhjuseks on tootja kontrolli all olev järgnev asjaolu:

- 1) seotud teenus;
- 2) tarkvara, sealhulgas tarkvarauuendus või tarkvara versioonitäiend;
- 3) toote ohutuse tagamiseks vajaliku tarkvarauuenduse või versioonitäiendi puudumine;
- 4) toote oluline muudatus.”;

25) paragrahvi 1064 lõikes 3 asendatakse sõna “tootja” sõnaga “ettevõtja”;

26) paragrahvi 1064 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

“(4) Ettevõtja vastutust võib vähendada, kui kahju põhjustas nii toote puudus kui kannatanu süü või sellise isiku süü, kelle eest kannatanu vastutab.”;

27) paragrahvi 1065 tekst loetakse lõikeks 1;

28) paragrahvi 1065 täiendatakse lõigetega 2-5 järgmises sõnastuses:

“(2) Toote puudust eeldatakse, kui:

- 1) ettevõtja ei esita tõendeid vastavalt § 10651 lõikes 1 sätestatule;
- 2) kannatanu esitab asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et toode ei vasta Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnõuetele, mille eesmärk on kaitsta kannatanut kahju eest, või
- 3) kannatanu esitab asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et kahju põhjustas toote ilme rike mõistlikult eeldatava kasutamise ajal või tavatingimustes.

(3) Põhjuslikku seost toote puuduse ja kahju vahel eeldatakse, kui on leidnud kinnitust, et toode on puudusega ja tekkinud kahju on selline, mida vastav puudus tavaliselt põhjustab.

(4) Toote puudust või põhjuslikku seost toote puuduse ja kahju vahel või mõlemat eeldatakse, kui sõltumata tõendite esitamisest vastavalt §-s 10651 sätestatule ja kõiki juhtumi asjaolusid arvestades:

- 1) on kannatanul ülemääraseid raskusi toote puuduse või põhjusliku seose või mõlema tõendamisel, eelkõige tehnilise või teadusliku keerukuse tõttu, ning
- 2) kannatanu esitab asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et toote puuduse või põhjusliku seose või mõlema esinemine on tõenäoline.

(5) Ettevõtjal on õigus lõigetes 2-4 sätestatud eeldus ümber lükata.”;

29) seadust täiendatakse paragrahvi 1065¹ järgmises sõnastuses:

“(1) Kohus nõuab kannatanu taotlusel ettevõtjalt tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite esitamist, kui kannatanu on oma väiteid nõude olemasolu kohta põhistanud.

(2) Kohus nõuab ettevõtja taotlusel kannatanult tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite esitamist, kui ettevõtja on oma väiteid nõude puudumise kohta põhistanud.

(3) Kohus hindab käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhul tõendi esitamise vajalikkust ja proportsionaalsust. Seejuures arvestab kohus nii poolte kui kolmandate isikute õigustatud huve, eelkõige seoses konfidentsiaalse teabe ja ärisaladuse kaitsega.

(4) Kui ettevõtjalt nõutakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul ärisaladuse või väidetava ärisaladuse avaldamist, võib kohus poolte põhjendatud taotluse alusel või omal algatusel rakendada meetmeid, mis on vajalikud ärisaladuse kaitsmiseks.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhul võib kohus teise poole põhjendatud taotlusel alusel või omal algatusel nõuda, et tõendid esitataks kergesti kättesaadaval ja mõistetaval viisil, kui see on tõendi esitaja kulusid ja pingutusi arvestades proportsionaalne.”;

30) paragrahvi 1066 lõikes 1 asendatakse sõna “tootja” sõnadega “vastutava ettevõtja”;

31) paragrahvi 1066 lõige 2 loetakse lõike 2 esimeseks lauseks ja sõnastatakse järgmiselt:

“Sõltumata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatust, lõpevad käesolevas jaos sätestatud tulenevad nõuded kümne aasta möödumisel kahju põhjustanud toote turule laskmise või kasutusele võtmise päevale järgnevast päevast, välja arvatud juhul, kui selleks ajaks on kohtusse esitatud hagi.”;

32) paragrahvi 1066 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

“Oluliselt muudetud toote puhul lähtutakse selliselt muudetud toote turul kättesaadavaks tegemise või kasutusele võtmise päevale järgnevast päevast.”;

33) paragrahvi 1066 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

“(2)¹ Sõltumata käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatust, lõpevad kannatanule kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamisest tulenevad nõuded 25 aasta möödumisel käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud ajast, välja arvatud juhul, kui selleks ajaks on kohtusse esitatud hagi. Eeltoodu kehtib juhul, kui kannatanu ei saanud esitada hagi käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud tähtajal seetõttu, et talle ei olnud kehavigastus või tervisekahjustus teada ega pidanud teada olema.”;

34) paragrahvi 1066 lõike 3 sissejuhatavas lauseosas asendatakse tekstiosa “lõikes 2” tekstiosaga “lõigetes 2 ja 2¹”;

35) paragrahv 1067 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Tühine on kokkulepe, millega piiratakse või välistatakse käesolevas jaos sätestatud ettevõtja vastutust kannatanu ees.“;

36) seaduse normitehnilist märkust täiendatakse tekstiosaga järgmises sõnastuses:
„Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/2853, 23. oktoober 2024, mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82–128).“.

§ 2. Võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmine

Võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 22 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Võlaõigusseaduse 53. peatüki 3. jaos sätestatud kohaldatakse üksnes toodete suhtes, mis on turule lastud või kasutusele võetud 9. detsembril 2026 või hiljem. Enne 9. detsembrit 2026 turule lastud või kasutusele võetud toodete suhtes kohaldatakse sel ajal kehtinud seadust.“;

2) seaduse normitehnilist märkust täiendatakse tekstiosaga järgmises sõnastuses:
„Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/2853, 23. oktoober 2024, mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82–128).“.

§ 3. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub ...